

DAGENS FRÅGOR

Socialdemokraterna och socialismen

Nu skall Tidens förlag komma ut med en citatsamling av vad svenska kommunister sagt om öststaterna tidigare. Bra, men det räcker inte.

Vi skulle välkomna en bok på Tidens förlag om vad socialdemokrater tidigare sagt om kommunistländerna. Tänk exempelvis på vad man sade om Carl Bildt för några år sedan, när denne talade om att freden skulle garanteras på ett bättre sätt om de östeuropeiska länderna blev demokratiska. Då blev han angripen av den svenska regeringen. Då var socialdemokraterna ställföreträdande försvarsadvokat för kommunistländerna. Det bör vi inte glömma.

Dessutom finns det en mycket avslöjande bok som heter "Vad är socialdemokrati?". Den är skriven av Ingvar Carlsson och Anne-Marie Lindgren, och är avsedd att vara en lättillgänglig "handbok" om grunddragen i den socialdemokratiska samhällsuppfattningen. Den senaste, väl korrigerade upplagan, utkom i februari 1983. Någon ny upplaga har inte utkommit, varför detta är den mest officiella förklaringen av vad socialdemokrati är.

Där kan man läsa på sidan 57 att motståndningarna mellan kommunisterna och socialdemokratin gäller på vilket sätt man vill förverkliga det socialistiska samhället. Sedan fortsätter Ingvar Carlsson: "Däremot handlar det INTE (kursiverat av Carlsson) om vem som är mest 'socialistisk'.

Allmänna Arvsfonden på villovägar

Riksdagens revisorer skall granska den statliga verksamheten, Riksrevisionsverket den statliga förvaltningen. Kommuner och landsting har sina valda revisorer. Alla aktiebolag skall ha auktoriserad eller godkänd revisor.

Många och mycket slipper emellertid undan en granskning. När det gäller de stora belopp som stat och kommun delar ut av skattemedel — ca sexton miljarder kronor per år — borde det finnas en övergripande granskning.

Då och då görs intressanta punktinsatser. Folkets Hus-rörelsen och andra av det socialdemokratiska maktkombinatets delar har granskats. Reaktionen från rörelsen har varit irriterad och man har talat om krypskytte och politiska angrepp.

UD:s anslag till skilda fredsprojekt är ett annat område.

För dagen står Allmänna Arvsfonden i blickpunkten. Fonden delar årligen ut stora belopp. 1988/89 uppgick dessa till sammanlagt 135 miljoner kronor.

Enligt lagen skall Allmänna Arvsfonden främja vård och fostran av barn och ungdom samt omsorg om handikappade. Bidragen skall i huvudsak vara av engångskaraktär. De får inte utgå till åtgärder som stat eller kommun skall bekosta.

I Fakta & citat, dec 1989, redovisar Timbro Informationscentrum en granskning av fondens beslut om bidrag under de senaste åren. Granskningen visar att kommun och landsting erhåller i det närmaste en tredjedel, att rörelsens skilda grenar — Unga Örnar, SSU, Folkets Hus, Arbetarrörelsens Fredsforum, ABF,

Arbetarrörelsens Arkiv samt Myrdalsstiftelsen — utgör en betydande del av bidragsmottagarna, samt att även PRO får plats inom ramen för vård och fostran av barn och ungdom.

Läsningen av rapporten ger vid handen att styrningen av bidragen har politiska förtecken. En fortlöpande granskning är en angelägen insats.

Gorbatjov tvingas vika sig om perestrojkan

Det politiska spektrat i Sovjetunionen är lite ovant för oss svenskar. De radikala, den sovjetiska vänstern, är den grupp som vill gå längst i marknadsekonomisk riktning. De konservativa, de står till höger, men är stalinister och normalt vad vi brukar kalla för vänsterns folk. Ombytta roller således, i Sovjetunionen är vänster höger och höger vänster, åtminstone i politiken.

Den konservativa högern vann på ett centralkommittémöte i Moskva den 9 december förra året över den radikala falangen och Michail Gorbatjov. Frågan gällde om man skulle låta priserna bli fria inom de närmaste åren, och vilken typ av ekonomisk politik man skulle bedriva. Gorbatjov stod helt upp bakom den så kallade Abalkinplanen, som diskuterats under november månad. Men Abalkinplanen förlorade. Ingen fri prissättning skall tillåtas, utan en ny femårsplan antagas. På den folkkongress som följde den 23 december, dagen före julafton, godkändes också en ny femårsplan.

Det är få som tycks ha noterat att Gorbatjovs perestrojka faktiskt har kollapsat, i självaste Sovjetunionen, när det gäller de ekonomiska planerna. Man kan aldrig få till stånd en marknadsekonomi, inte ens om man kallar den socialistisk, om man behåller femårsplanerna.

Beslutet i folkkongressen innebar också att man sätter stopp för utförsäljning av statliga företag, en ny monetär politik. En fortsatt kommandoekonomi med andra ord.

Kanske är dock Gorbatjovs bakslag bara tillfälligt, en taktisk reträtt, men vem vet?

Stoppa barnprofitörerna!

” Ingen får tjäna pengar på barnomsorgen. Alla skall ha lika rätt till barnomsorg.” Dessa två satser upprepas monotont av socialdemokraterna. De tycks tro att det finns ett logiskt samband.

Om det är så måste vi faktiskt i rättvisans namn ta itu med nuvarande barnbidragssystem. Det är alldeles förkastligt att föräldrarna köper blöjor, välling och kramdjur av privata profitörer som stoppar en stor del av förtjänsten i egen ficka. Enda sättet att komma tillrätta med detta är naturligtvis att ersätta del av barnbidraget med en lagstadgad rätt till barnavårdsförnödenheter enligt en schablontilldelning. Ansökan sker till respektive kommun som svarar för att hålla erforderligt antal utdelningsställen (legitimation och tilldelningsbevis erfordras). Tillverkning

bör ske i statlig regi för att säkerställa enhetlig kvalitet. Här finns också möjligheten att styra lokaliseringen regionalpolitiskt.

Medborgarna får på detta sätt en lättnad i den stress som det alltid innebär att ha en onödig massa alternativ att välja mellan och slipper utsättas för den osunda reklamen åtminstone på något område.

Om det temporärt blir brister och köer, är detta något som man får stå ut med i solidaritetens namn. Det är ett självklart krav att ingen med en späckad plånbok får köpa sig framåt i vällingön.

Sett utifrån

Det tillhör rutinen att svenska beskickningar utomlands meddelar hem vad som skrivs om Sverige i resp länders tidningar. Särskilt uppmärksammas naturligtvis uttalanden av svenska politiker och kommentarer till dem. Allt samlas väl inte in. Den rena självbevarelsedriften hindrar kanske en beskickningschef att meddela hem vad som på sistone sagts om vår utrikesministers bedömningar. Det måste man förstå.

Men Sverige förekommer också i andra sammanhang. Hösten 1989 har engelsk publik fått en sammanfattning av hur Hans Magnus Enzensberger ser på sex länder i Europa, däribland Sverige ("Europe, Europe. Forays into a Continent").

Enzensberger är tysk författare, både dramatiker och essayist. På 60-talet var han marxist men veterligen inte kommunist. Numera är han en välkänd samhällskritiker med hårda nypor. Han har rest i Sverige och gjort sina iakttagelser.

En sådan är att hos oss tror folk ännu på Staten. Så inte på andra håll. Där faller just nu den genompolitiserade socialistiska byråkratin sönder och samman. Sverige styrs med ett tätt nät av lagar och förordningar, av välfärdsanordningar och kontroller. Detta är möjligt därför att tilliten till statens ämbets- och tjänstemän är rörande stark. "En sådan inställning skulle vara obegriplig för en spanjor, en irländare, en italienare eller en fransman. Att svenskarna behållit den gör dem närmast avundsvärda." Detta gör att de styrande i Sverige i sin tur kunnat "lägga sig till med medborgarnas moraliska värderingar och samtidigt med lejonparten av deras inkomster." Även de enklaste ärenden skall i Sverige passera ett otal administrativa instanser, som alla påstår sig tala för Staten men som i praktiken består av enskilda, ofta politiska tjänstemän.

Det fanns en tid då vänsterrörelser såg som sin uppgift att frigöra människor och göra dem oberoende. Nu har dyrkan av Staten kommit in i vänsterns trosbekännelse. Samtidigt beskylls medelklassen från vänsterhåll för att i sin förstokelse vilja göra medborgare självständiga. Men en opposition har börjat mot detta styrande, underifrån, och en dag slår den igenom.

Så långt en utländsk iakttagare. Har han kanske rätt?